

Головна (<https://centreua.org>) / Моніторинг рішень (<https://centreua.org/category/monitoring-rishen/>) / Дайджести (<https://centreua.org/category/monitoring-rishen/dajdzhesty/>) / Держава – ВПО. Аналіз рішень щодо внутрішньо переміщених осіб (січень-березнь 2026 року)

11 ТРАВНЯ, 2026

Держава – ВПО. Аналіз рішень щодо внутрішньо переміщених осіб (січень-березнь 2026 року)

(<https://centreua.org/author/ik/>)

Корженкова Ірина

(<https://centreua.org/author/ik/>)

У січні-березні 2026 року держава ухвалила низку рішень, що безпосередньо стосуються внутрішньо переміщених осіб та евакуйованих. У цьому розділі ми проаналізували політики щодо примусової евакуації, житлового забезпечення та фінансової підтримки людей, які були змушені залишити свої домівки внаслідок збройної агресії.

Ключові рішення стосуються посилення механізмів евакуації цивільного населення з зон бойових дій, спрощення умов оренди державного майна для розміщення ВПО, розширення та автоматизації виплат допомоги на проживання, а також формування житлових фондів за рахунок державних субвенцій. Окрему увагу приділено вразливим

через минулі трагедії групам: запроваджено експериментальний проект щодо внесення відомостей про місце проживання постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи та врегульовано виплату допомоги особам, примусово переселеним у 1944–1951 роках з території Польської Республіки за етнічною ознакою.

Для зручності скористайтеся навігацією нижче:

Проведення обов'язкової евакуації

Безвідсоткова позика на господарське обзаведення для евакуйованих

Зміни в умовах для проживання внутрішньо переміщених осіб

Зміни до Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам

Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування фондів житла для тимчасового проживання або підтриманого проживання евакуйованих та ВПО

Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги особам, примусово переселеним у 1944–1951 роках

Експериментальний проект внесення відомостей про місце проживання постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи

Проведення обов'язкової евакуації

Закон №4779-IX від 10.02.2026 (<https://zakon.rada.gov.ua/go/4779-IX>)

На кого вплине: дітей, які перебувають у зоні активних бойових дій, їхніх батьків чи опікунів, осіб з інвалідністю, людей похилого віку, Кабінет Міністрів України, Державну службу України з надзвичайних ситуацій, Міністерство культури органи місцевого самоврядування.

Що змінює:

- передбачає обов'язкову евакуацію осіб з інвалідністю, людей похилого віку та інших категорій, які не можуть самостійно подбати про себе;
- передбачає обов'язкове вивезення дітей із зон активних бойових дій та територій, де існує така загроза;
- військові адміністрації за пропозицією місцевого командування матимуть повноваженнями самостійно приймати рішення про примусову евакуацію;
- примусова евакуація дітей провадиться у разі, якщо їхнє місце проживання стає небезпечним унаслідок воєнних дій навіть якщо дорослі:
 - зволікають з евакуацією з будь-яких причин;
 - не мають бажання чи можливості евакуюватися;
- евакуація може бути загальною (виїжджають всі й одразу) або частковою (виїжджають лише окремі категорії людей або з частини території);
- для переміщених осіб гарантується забезпечення житлом та предметами першої потреби відповідно до Кодексу цивільного захисту України та Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Відповідальність покладена на Кабінет Міністрів України, Державну службу України з надзвичайних ситуацій та місцеві органи влади;
- передбачається вивезення майна та об'єктів культурної спадщини до безпечних регіонів або визначених сховищ. Координацію здійснюють Кабінет Міністрів України й Міністерство культури за участі Державної служби України з надзвичайних ситуацій та місцевої влади.

Що відбулося:

Закон посилює механізми евакуації населення в умовах воєнного стану та встановлює вимогу щодо обов'язкового виведення дітей із районів активних бойових дій та зон потенційної небезпеки. Зокрема, військові адміністрації отримують право самостійно ухвалювати рішення про примусову евакуацію дітей у випадках, коли місце їхнього проживання опиняється під загрозою внаслідок збройного конфлікту, незалежно від того, чи дорослі відтермінують евакуацію з тих чи інших міркувань або не готові чи не спроможні евакуюватися самостійно.

Безвідсоткова позика на господарське обзаведення для евакуйованих

Постанова КМУ №184 від 11 лютого 2026 року

(<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-poriadku-oderzhannia-postrazhdalymy-iaki-evakuiuitsia-s184110226>)

На кого вплине: людей, які постраждали від надзвичайних ситуацій, місцеві органи виконавчої влади та військові адміністрації, банки.

Що змінює:

- постраждалі зможуть оформити безвідсоткову позика (банківський кредит з компенсацією відсоткової ставки державою) на господарське обзаведення: придбання майна, предметів побуту та обладнання для облаштування нового житла;
- максимальний розмір кредиту – 50 мінімальних заробітних плат на 1 січня року звернення, строк погашення – до 15 років;
- кредит надається одноразово одному з повнолітніх членів сім'ї за письмовою згодою інших; у разі повторної евакуації право на кредит виникає знову;
- позика не надається, якщо постраждалий або члени його сім'ї вже отримали інші види грошової допомоги на господарське обзаведення з державного бюджету;
- встановлено чіткі строки для органів влади:
 - видача довідки постраждалому – 3 робочі дні;
 - розгляд заяви на кредит – 10 робочих днів;
 - у разі неповного пакета документів надається місяць на доподання;
- відсоткова ставка банку повністю компенсується з державного бюджету; саме тіло кредиту погашає постраждалий самостійно;
- рішення про відмову можна оскаржити в комісії при місцевому органі виконавчої влади протягом 30 днів або в судовому порядку;
- банки для участі в програмі відбираються на конкурсній основі за критеріями фінансової стійкості, наявності ліцензії та розвиненої філіальної мережі.

Що відбулося:

Визначено повний механізм отримання кредиту на обзаведення для евакуйованих: від визнання особи постраждалою та збору документів до укладення кредитного договору з уповноваженим банком і компенсації відсотків державою. Порядок спрямований на підтримку осіб, які втратили майно та вимушені облаштувати побут на новому

місці. Він забезпечує доступ до фінансової допомоги без бюрократичних затримок завдяки чітко встановленим строкам і процедурам.

Зміни в умовах для проживання внутрішньо переміщених осіб

Постанова КМУ №205 від 18 лютого 2026 року
(<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-do-deiakikh-postanov-kabinetu-ministriv-ukrainy-zmin-shchodo-stvorennia-umov-t180226>)

На кого вплине: внутрішньо переміщених осіб (ВПО), громадські об'єднання та благодійні організації, державні та комунальні установи, господарські товариства.

Що змінює:

- для громадських об'єднань та благодійних організацій, які орендують державне майно з метою тимчасового проживання ВПО, встановлюється орендна плата у розмірі 0,01% від вартості майна (замість стандартних ставок);
- державні та комунальні установи (охорона здоров'я, освіта, культура, соціальний захист тощо) отримують право орендувати державне і комунальне майно для розміщення ВПО без аукціону, за символічну плату в 1 грн на рік за кожен об'єкт. Незалежна оцінка майна при цьому не проводиться;
- спрощується процедура для таких установ: не потрібно вносити інформацію до електронної торгової системи, а договір оренди укладається в спрощеному порядку;
- господарські товариства з державною часткою понад 50% отримують право передавати нерухомість для ВПО в оренду також за 1 грн на рік та без дотримання стандартних процедур відчуження майна;
- усі пільгові умови оренди діють на період воєнного стану:
 - для державних/комунальних установ – +1 рік після його завершення;
 - для господарських товариств – +6 місяців після його завершення.

Що відбулося:

Кабінет Міністрів України вніс зміни до чотирьох постанов, що регулюють оренду державного та комунального майна з метою розширення можливостей для тимчасового розміщення ВПО. Поправки усувають бюрократичні перешкоди, а саме: скасовують вимогу проведення аукціонів, незалежної оцінки та реєстрації в електронних системах та встановлюють символічну орендну плату для організацій та установ, які беруть участь у розв'язанні житлового питання для переміщених осіб.

Зміни до Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам

Постанова КМУ №390 від 18 березня 2026 року
(<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-poriadkuia-vnutrishno-peremishchenym-osobam-i-390>)

На кого вплине: внутрішньо переміщених осіб та їхні сім'ї.

Що змінює:

- продовжує максимальний строк отримання допомоги з чотирьох до п'яти шестимісячних періодів для широкого кола отримувачів;
- запроваджує автоматичне продовження виплат без додаткового звернення для більшості категорій ВПО, з подальшою перевіркою відповідності критеріям упродовж місяця після продовження;
- розширює перелік осіб, які входять до складу сім'ї уповноваженої особи:
 - додано дітей з інвалідністю після 18 років до визнання їх особами з інвалідністю I та II групи з дитинства;
 - осіб, які доглядають за самотніми людьми з інвалідністю I групи;
 - незареєстровані пари зі спільними дітьми та осіб, які встановили факт спільного проживання в судовому порядку;
- дає студентам денної та дуальної форм навчання право звертатися за допомогою особисто, якщо їхнє фактичне місце проживання відрізняється від місця проживання уповноваженої особи;
- з 1 лютого 2026 року відновлює право на допомогу для дітей, які раніше її втратили з формальних підстав, – на підставі заяви, поданої до 1 травня 2026 року;

- відкриває можливість призначення допомоги з 1 січня 2026 року для непрацездатних осіб і сімей з дітьми у зв'язку зі збільшенням прожиткового мінімуму, також за умови подання заяви до 1 травня 2026 року.

Що відбулося:

Автоматичне продовження виплат без повторного звернення: замість того щоб щоразу заново збирати документи, більшість отримувачів просто продовжують отримувати допомогу, а держава перевіряє відповідність критеріям уже після. Це знижує адміністративне навантаження і зменшує ризик того, що людина втратить підтримку через бюрократичну затримку. Водночас норма про припинення виплат з наступного місяця після автоматичного продовження у разі виявлення невідповідності критеріям означає, що надміру виплачені кошти фактично не стягуються, що є компромісом між ефективністю і соціальним захистом.

Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування фондів житла для тимчасового проживання або підтриманого проживання евакуйованих та ВПО

Постанова КМУ № 301 від 6 березня 2026 року

(<https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-nadannia-u-2026-rotsi-subventsii-z-derzhavnoho-biudzhetu-mistsevym-biudzhetam-301-060326>)

На кого вплине: органів місцевого самоврядування та військових адміністрацій, евакуйованих та внутрішньо переміщених осіб.

Що змінює:

- визначає механізм розподілу субвенції між обласними бюджетами: 70% – пропорційно кількості облікованих ВПО в кожній області, 30% – пропорційно наявній кількості місць тимчасового проживання станом на 1 січня 2026 року;
- встановлює пріоритетність витрачання коштів у межах кожного місцевого бюджету: 50% – на ремонт і реконструкцію житлових фондів, 25% – на будівництво нових місць тимчасового

- проживання, 25% – на переобладнання нежитлових приміщень у житлові;
- передбачає 100% фінансування з субвенції без вимоги співфінансування для восьми найбільш постраждалих областей: Дніпропетровської, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Сумської, Харківської, Херсонської та Чернігівської; для решти областей – не менше 10% витрат покривається з місцевих бюджетів;
 - встановлює обов'язкову умову доступності для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення щонайменше у 20% фондів – це заявки, що не відповідають цьому критерію, до розгляду не допускаються;
 - забороняє використання субвенції на оплату праці персоналу, утримання фондів та ЖКП, а також на індивідуальні проекти будівництва – на виключно капітальні та ремонтно-будівельні роботи;
 - фіксує, що профінансовані об'єкти не можуть бути відчужені протягом усього воєнного стану та трьох років після його завершення.

Що відбулося:

Постанова є щорічним операційним інструментом, що запускає бюджетний цикл фінансування житла для ВПО на 2026 рік. Логіка розподілу коштів поєднує два критерії: потребу (кількість ВПО) і спроможність (наявність відповідної інфраструктури), що теоретично стимулює громади, які вже інвестували у житлові фонди, залучати додаткові ресурси на їх розвиток.

Норма про 100% фінансування для прифронтових областей є практично обґрунтованою: вимагати від Харківської чи Херсонської областей співфінансування в нинішніх умовах було б фактично нереалістично. Суттєвою є умова інклюзивності як обов'язкового критерію допуску заявок, адже це рідкісний приклад, коли доступність для людей з інвалідністю закріплена не як побажання, а як жорстка умова відбору. Водночас стислі строки – 30 днів на подання заявок і 60 днів на розподіл коштів з моменту набрання чинності постановою – створюють суттєве адміністративне навантаження для громад, особливо тих, що працюють в умовах бойових дій або кадрового дефіциту.

Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги особам, примусово переселеним у 1944–1951 роках з територій Польської Республіки за етнічною ознакою

Постанова Кабінету Міністрів України № 371 від 25 березня 2026 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371-2025-%D0%BF#Text>)

На кого вплине: осіб, яким встановлено статус депортованих за національною ознакою внаслідок примусового переселення з українських етнічних територій у складі Польщі в 1944–1951 роках, та їхніх спадкоємців у разі смерті такої особи, Мінрозвитку.

Що змінює:

- встановлює розмір одноразової допомоги – десятикратний прожитковий мінімум для працездатних осіб на 1 січня року подання заяви. У 2026 році це становить близько 32 000–34 000 гривень залежно від затвердженого показника;
- визначає Мінрозвитку головним розпорядником коштів і єдиним органом, що приймає рішення про призначення або відмову у виплаті з максимальним строком розгляду три місяці з дня реєстрації заяви;
- передбачає спадкування виплати: якщо особа з відповідним статусом померла, не отримавши допомоги, право на неї переходить до спадкоємців у рівних частках;
- забезпечує можливість подання заяви як у паперовій, так і в електронній формі, а частину документів можна отримати через міжреєстрову взаємодію без подання заявником;
- встановлює вичерпний перелік підстав для відмови: відсутність статусу депортованого, неусунення недоліків у встановлений строк або неналежне представництво, при цьому відмова не позбавляє права повторно звернутися після усунення причин.

Що відбулося:

Постанова є підзаконним актом на виконання Закону України «Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою» і стосується вкрай нечисленної, але символічно значущої групи людей, а саме живих свідків або нащадків операції “Вісла” та суміжних примусових переселень. Більшість тих, кого безпосередньо торкнулося

це переселення, вже немає серед живих, тому норма про спадкування є практично ключовою для реального охоплення виплатою. Проте, якість реалізації залежатиме від того, наскільки доступною буде процедура підтвердження статусу для людей похилого віку та їхніх родин, особливо з огляду на необхідність збирати документи про події 75–80-річної давнини.

Експериментальний проект внесення відомостей про місце проживання постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи

Постанова КМУ №401 від 30.03.2026 року

(<https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-realizatsii-eksperymentalnoho-proektu-shchodo-vnesennia-do-reiestru-terytorialnoi-hromady-vidomostei-pro-periody-ta-mistse-prozhyvannia-osoby-401-300326>)

На кого вплине: непрацюючих пенсіонерів, які постійно проживають у зоні безумовного (обов'язкового) відселення або в зоні гарантованого добровільного відселення і мають статус постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи.

Що змінює:

- уточнює порядок роботи тимчасових комісій, які встановлюють відомості про місце проживання в чорнобильських зонах у межах експериментального проекту з внесення відповідних даних до реєстру територіальної громади;
- зобов'язує органи Пенсійного фонду України після отримання уточнених даних з Єдиного державного демографічного реєстру та інформаційної системи Державної міграційної служби встановити доплату до пенсії з 1 січня 2026 року, тобто із застосуванням зворотної дії з початку року.

Що відбулося:

Постанова є технічним, але важливим для конкретної групи людей документом. Вона усуває адміністративну затримку між підтвердженням факту проживання в чорнобильській зоні та фактичним призначенням доплати, передбаченої законом про держбюджет на

2026 рік. Раніше людина могла роками доводити своє право через бюрократичні процедури і втрачати виплати за попередні місяці. Норма про нарахування з 1 січня незалежно від дати отримання підтверджувальних даних ПФУ – це гарантія того, що затримка у верифікації не перекладається на пенсіонера. Якість реалізації залежатиме від того, наскільки оперативно тимчасові комісії та ДМС передаватимуть уточнену інформацію до Пенсійного фонду.

(/support/)

СХОЖІ ПУБЛІКАЦІЇ

Держава – військовим. Аналіз рішень щодо військових та ветеранів (січень-березнь 2026 року)

/ аналіз рішень, дайджести, моніторинг рішень

(<https://centreua.org/monitoring-rishen/military-2026-part1>)

Держава соціальна. Аналіз рішень щодо пенсіонерів, дітей, осіб з інвалідністю (січень-березень 2026 року)

/ аналіз рішень, аналітика, дайджести, моніторинг рішень

(<https://centreua.org/monitoring-rishen/social-2026-part1>)

Моніторинговий дайджест: Парламентський контроль (березень 2026)

/ аналіз рішень, дайджести, моніторинг рішень

(<https://centreua.org/monitoring-rishen/monitoryngovyj-dajdzhest-parlamentskyj-kontrol-berezen-2026/>)

 **ЦЕНТР
СПІЛЬНИХ
ДІЙ** (<https://centreua.org>)

(<https://www.facebook.com/CentreUA.org/>)

(<https://www.instagram.com/centreua>)

(<https://www.youtube.com/@centreUA>)

(<https://t.me/turborezhym>)

ГОЛОВНА
(/)

АНАЛІТИКА
(/ANALYTICS/)

ПРО ЦЕНТР
(/ABOUT/)

ПРОСВІТА
(/EDU/)

КОНТАКТИ
(/CONTACTS/)

БІБЛІОТЕКА
(/LIBRARIUM/)

ПІДПИСАТИСЬ НА РОЗСИЛКУ

Підписуючись на розсилку, ви погоджуєтесь з [політикою конфіденційності \(/privacy-policy/\)](#) та [умовами використання \(/terms/\)](#)

УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ
(/TERMS/)

ПОЛІТИКА КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ
(/PRIVACY-POLICY/)

ГО "ЦЕНТР СПІЛЬНИХ ДІЙ"